

**ZAMONAVIY RUS TILIDA YOSHLAR NUTQINING XUSUSIYATLARI VA
TAMOYILLARI****Ochilova Asila Shavkat qizi**

Turon Universiteti Xorijiy tillar kafedrası

3- kurs talabasi

Bozorova Nigora Jumanazarovna

Ilmiy rahbar

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20770719>**Annotatsiya**

Ushbu maqola zamonaviy rus tilida yoshlar nutqining o'ziga xos xususiyatlarini o'rganadi. Unda yoshlarning tilini standart rus tilidan ajratib turadigan leksik, grammatik va fonetik xususiyatlar tahlil qilinadi. Tadqiqot yoshlar slengi va jargonining shakllanishi hamda evolyutsiyasiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-madaniy omillarni ko'rib chiqadi. Internet kommunikatsiyasi va global tendensiyalarning zamonaviy yoshlar idiolektlarini shakllantirishdagi rolga alohida e'tibor qaratiladi. Olingan natijalar rus tilidagi lingvistik innovatsiyalar va ijtimoiy stratifikatsiyani chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Yoshlar nutqi, Rus tili, Sotsiolingvistika, Jargon, Sleng, Lingvistik innovatsiya, Internet kommunikatsiyasi, Nutq xususiyatlari

Abstract

This article investigates the distinctive features of youth speech in modern Russian. It analyzes the lexical, grammatical, and phonetic characteristics that differentiate the language of young people from standard Russian. The study explores the socio-cultural factors influencing the formation and evolution of youth slang and jargon. Special attention is paid to the role of internet communication and global trends in shaping contemporary youth idiolects. The findings contribute to a deeper understanding of linguistic innovation and social stratification within the Russian language.

Keywords: Youth Speech, Russian Language, Sociolinguistics, Jargon, Slang, Linguistic Innovation, Internet Communication, Speech Characteristics

Аннотация

Данная статья посвящена исследованию отличительных особенностей молодежной речи в современном русском языке. Анализируются лексические, грамматические и фонетические характеристики, отличающие язык молодежи от стандартного русского языка. В работе рассматриваются социокультурные факторы, влияющие на формирование и эволюцию молодежного сленга и жаргона. Особое внимание уделяется роли интернет-коммуникации и глобальных тенденций в формировании

современных молодежных идиолектов. Полученные результаты способствуют более глубокому пониманию языковых инноваций и социальной стратификации в рамках русского языка.

Ключевые слова: Молодежная речь, Русский язык, Социоллингвистика, Жаргон, Сленг, Языковые инновации, Интернет-коммуникация, Особенности речи

Zamonaviy jamiyatda til doimiy ravishda o'zgarib turadigan, dinamik tizim bo'lib, ayniqsa yoshlar nutqida bu o'zgarishlar yaqqol namoyon bo'ladi. Yoshlar nutqi nafaqat kommunikatsiya vositasi, balki yosh avlodning ijtimoiy, madaniy va psixologik xususiyatlarini aks ettiruvchi muhim sotsiolingvistik hodisadir. Globalizatsiya jarayonlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, xususan, internet va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi yoshlar nutqining shakllanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda [4, 5]. Bu omillar tilga yangi leksik birliklarning kirib kelishiga, mavjud so'zlarning semantik o'zgarishiga va hatto grammatik hamda fonetik me'yorlarning transformatsiyasiga olib keladi. Shu sababli, zamonaviy rus tilida yoshlar nutqining xususiyatlarini tadqiq qilish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi, chunki u tilning evolyutsiyasini, yoshlar submadaniyatlarining tilga ta'sirini va ularning identifikatsiya strategiyalarini tushunishga yordam beradi [1].

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi zamonaviy rus tilida yoshlar nutqining leksik, grammatik va fonetik xususiyatlarini kompleks tahlil qilish, shuningdek, uning shakllanishiga ta'sir etuvchi sotsiolingvistik omillarni aniqlashdan iborat. Tadqiqot doirasida quyidagi vazifalar belgilangan: birinchidan, rus yoshlar nutqidagi slang, jargon, neologizmlar va o'zlashmalarning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish, ularning paydo bo'lish sabablari va funksional ahamiyatini ko'rsatish [2, 3]; ikkinchidan, yoshlar nutqida kuzatilayotgan grammatik va fonetik o'zgarishlarni, jumladan, nutqning soddalashuvi, talaffuz va intonatsiyadagi o'zgarishlarni tahlil qilish; uchinchidan, internet, ijtimoiy tarmoqlar va submadaniyatlarning yoshlar nutqiga ta'sirini sotsiolingvistik nuqtai nazardan baholash [4, 5]; va nihoyat, yoshlar nutqining identifikatsiya va kommunikativ strategiyalardagi funksional ahamiyatini yoritish. Ushbu tadqiqot zamonaviy rus tilshunosligiga, xususan, sotsiolingvistika va psixolingvistika sohalariga muhim hissa qo'shishga qaratilgan.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Zamonaviy tilshunoslikda yoshlar nutqi alohida tadqiqot obyekti sifatida tobora ko'proq e'tibor qaratilmoqda, chunki u tilning dinamik evolyutsiyasini, ijtimoiy o'zgarishlarni va avlodlararo kommunikatsiya xususiyatlarini aks

ettiradi. Ushbu sohadagi adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, yoshlar nutqi nafaqat leksik-semantik darajada, balki grammatik va fonetik jihatdan ham o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, sotsiolingvistika, psixolingvistika va madaniyatshunoslik kabi fanlar chorrahasida o'rganiladi. Ko'plab tadqiqotlar yoshlar slengi, jargoni va neologizmlarining shakllanish mexanizmlari, ularning funksional ahamiyati hamda ijtimoiy kontekstdagi roli ustida olib borilgan.

Yoshlar nutqining leksik xususiyatlari, xususan, slang, jargon va neologizmlar masalasi keng tadqiq qilingan. Grafiati platformasi tomonidan taqdim etilgan ilmiy adabiyotlar bibliografiyasi 'Yoshlar slengi' mavzusidagi turli tadqiqot yo'nalishlarini, jumladan, uning tahlili, tarjimasi, zamonaviy texnologiyalarning Amerika yoshlar slengiga ta'siri, shuningdek, umumiy qo'llanilishi va ingliz tilidagi roli kabi jihatlarni qamrab olganini ko'rsatadi [1]. Bu manba yoshlar nutqidagi leksik o'zgarishlarning global o'rganilayotganini tasdiqlaydi. Ayniqsa, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, internet va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi natijasida tilga kirib kelayotgan neologizmlar va o'zlashmalar diqqat markazida turadi. Masalan, zamonaviy o'zbek tilidagi neologizmlar tahliliga bag'ishlangan tadqiqotlar, asosan, ingliz va rus tillaridan o'zlashgan 'kontent', 'blogger', 'onlayn', 'smartfon', 'frilanser', 'influenser' kabi so'zlarning paydo bo'lishini texnologik taraqqiyot, ijtimoiy o'zgarishlar va global madaniy ta'sir bilan bog'laydi [2, 3]. Ushbu yangi so'zlar tilni boyitish, yangi tushunchalarni ifodalash va global kommunikatsiyani osonlashtirish imkonini bersa-da, ularning me'yoridan ortiq va moslashmagan holda qo'llanilishi milliy tilning sofliğiga putur yetkazishi, ona tilida tanqidiy fikrlashni susaytirishi va lingvistik qoidalarni buzishi mumkinligi ta'kidlanadi [2]. Bu holat rus tilidagi yoshlar nutqida ham kuzatiladi, chunki rus tili ham global o'zlashmalar uchun muhim tranzit til vazifasini bajaradi va o'zlashmalarining bevosita manbai bo'lishi mumkin. Tadqiqotlar neologizmlarning paydo bo'lishini tabiiy jarayon deb hisoblasa-da, ularni ilmiy yondashuv, madaniy hurmat va ijtimoiy mas'uliyat bilan qabul qilish zarurligini ta'kidlaydi [2, 3]. Yoshlar nutqida 'post', 'trend', 'onlayn dars', 'blok qilmoq' kabi yangi atamalarning paydo bo'lishi va ularning rus tilidagi grammatik tuzilmalarga moslashuvi (masalan, 'заблочить', 'постить') bu jarayonning universal xarakterini ko'rsatadi.

Yoshlar nutqining shakllanishiga ta'sir etuvchi sotsiolingvistik omillar orasida internet va ijtimoiy tarmoqlar muhim o'rin tutadi. Ushbu texnologiyalar yoshlarning hayotining ajralmas qismiga aylangan bo'lib, nafaqat kommunikatsiya vositasi, balki ularning o'zini identifikatsiya qilish, dunyoqarashi va ijtimoiy me'yorlarning shakllanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi

[4]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy texnologiyalardan, xususan, ijtimoiy tarmoqlardan keng foydalanish yoshlarning ruhiy holatiga, sotsializatsiyasiga va shaxsiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir qiladi. Bu ta'sirlar ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik, kommunikatsiya uslublaridagi o'zgarishlar, yolg'izlik hissi, depressiya va o'ziga bo'lgan ishonchning pasayishi kabi turli psixologik holatlarda namoyon bo'ladi [4]. Shu bilan birga, internet tezkor ma'lumot olish, ko'nikmalarni rivojlantirish va global madaniyat bilan tanishish imkoniyatlarini ham taqdim etadi. Biroq, nazoratsiz va haddan tashqari foydalanish noto'g'ri ma'lumotlarga duch kelish, psixologik bosim va ijtimoiy izolyatsiyaga olib kelishi mumkin [4]. Ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar ongiga salbiy ta'siri va psixologik yechimlariga bag'ishlangan boshqa bir tadqiqot esa, internetga qaramlikni deviant xulq-atvor shakli sifatida ko'rib chiqadi va ijtimoiy tarmoqlarning disfunktsiyalari yoshlar orasida deviant xulq-atvorning paydo bo'lishi uchun muhim potentsial maydon ekanligini ta'kidlaydi [5]. Bu omillar yoshlar nutqida o'z aksini topib, ularning o'ziga xos kommunikativ strategiyalarini, jumladan, qisqartmalar, emojilar va memlar orqali ifodalash usullarini shakllantiradi. Submadaniyatlarning tilga ta'siri ham muhim bo'lib, har bir submadaniyat o'ziga xos leksik va frazeologik birliklar to'plamini yaratib, guruh ichidagi identifikatsiyani mustahkamlaydi va tashqi dunyodan ajralib turishga yordam beradi.

Grammatik va fonetik o'zgarishlar, garchi yuqorida keltirilgan adabiyotlarda bevosita chuqur tahlil etilmagan bo'lsa-da, yoshlar nutqining soddalashuvi, talaffuz va intonatsiyadagi o'zgarishlar raqamli kommunikatsiyaning tezkorligi va norasmiy xarakteri bilan chambarchas bog'liq. Ijtimoiy tarmoqlardagi yozishmalar, tezkor xabarlar va ovozli chatlar tilning yozma va og'zaki shakllari o'rtasidagi chegaralarni xiralashtirib, yangi me'yorlar shakllanishiga olib keladi. Yoshlar nutqining funksional ahamiyati esa, birinchi navbatda, identifikatsiya va kommunikativ strategiyalarda namoyon bo'ladi. Yoshlar o'z nutqi orqali ma'lum bir guruhga mansublikni ifodalaydi, qadriyatlarini va dunyoqarashini aks ettiradi. Bu, ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlar orqali o'zini namoyon qilish va tasvir yaratishda muhim rol o'ynaydi [4]. Ushbu tadqiqot mavjud adabiyotlarda ko'rsatilgan umumiy tendentsiyalarni zamonaviy rus tilidagi yoshlar nutqi misolida chuqurlashtirish va tizimlashtirishga qaratilgan bo'lib, yoshlar nutqining leksik, grammatik va fonetik xususiyatlarini sotsiolingvistik omillar bilan bog'liq holda kompleks tahlil qilish orqali mavjud bilimlarga yangi qirralar qo'shishni maqsad qilgan. Shunday qilib, ushbu bo'lim yoshlar nutqini tadqiq qilishning nazariy

asoslarini mustahkamlaydi va keyingi tahlillar uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu tadqiqot zamonaviy rus tilida yoshlar nutqining xususiyatlarini kompleks o'rganish maqsadida aralash metodologik yondashuvni qo'llaydi, bunda sifat tahlili (leksik, grammatik, fonetik xususiyatlarning chuqur lingvistik tahlili hamda sotsiolingvistik omillarning kontekstual talqini) va kvantitativ elementlar (lingvistik birliklarning chastota tahlili, tendensiyalarning statistik ifodasi, platformalararo qiyosiy tahlil) uyg'unlashtiriladi. Bu yondashuv til hodisalarini o'rganish imkonini beradi. Tadqiqotning asosiy obyekti zamonaviy rus tilida so'zlashuvchi 16-25 yosh oralig'idagi yoshlarning nutqidir. Tadqiqot predmeti esa yoshlar nutqining o'ziga xos leksik (slang, jargon, neologizmlar, o'zlashmalar), grammatik (soddalashuv, sintaktik o'zgarishlar) va fonetik (talaffuz, intonatsiya) xususiyatlari, shuningdek, ularning shakllanishiga ta'sir etuvchi sotsiolingvistik omillar (internet, ijtimoiy tarmoqlar, submadaniyatlar) va identifikatsiya hamda kommunikativ strategiyalardagi funksional ahamiyatini qamrab oladi.

Ma'lumotlar to'plash uchun ko'p qirrali strategiya qo'llaniladi. Birinchidan, VKontakte, Telegram kanallari, TikTok sharhlari va Instagram postlari kabi ommabop rus ijtimoiy tarmoqlaridan, shuningdek, onlayn forumlar va yoshlar bloglaridan ochiq kontentni o'z ichiga olgan yozma kommunikatsiya korpusi shakllantiriladi. Ikkinchidan, og'zaki nutq va subyektiv idroklarni o'rganish maqsadida turli yoshdagi rus tilida so'zlashuvchi yoshlar bilan yarim-struktural intervyular va fokus-guruh muhokamalari o'tkaziladi. Uchinchidan, yoshlarga mo'ljallangan YouTube shoulari, podkastlar va musiqiy matnlar kabi media kontent tahlil qilinib, nutqiy xususiyatlar aniqlanadi. Bu kompleks strategiya ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar kommunikatsiyasi va o'zini ifodalashdagi muhim rolini hisobga olgan holda, zamonaviy yoshlar nutqining dinamik tabiatini aks ettirishga xizmat qiladi [4, 5].

To'plangan ma'lumotlar lingvistik va sotsiolingvistik usullar yordamida tahlil qilinadi. Leksik tahlil doirasida slang, jargon, neologizmlar va o'zlashmalar aniqlanib, toifalarga ajratiladi hamda chastota tahliliga tortiladi. Ularning semantik maydonlari, kontekstual qo'llanilishi va funksional yuklamasi chuqur o'rganilib, paydo bo'lish mexanizmlari va ma'no o'zgarishlari tushuntiriladi. Yangi so'zlarning, ayniqsa ingliz yoki boshqa tillardan o'zlashganlarning kelib chiqishi va ularning rus tilidagi grammatik tuzilmalarga moslashuvi kuzatiladi, xuddi o'zbek tilida "blogger", "post", "kontent" kabi so'zlarning rus tili orqali moslashuvi

kabi [2, 3]. Tahlil, shuningdek, me'yoridan ortiq o'zlashmalarning til sofligiga ta'sirini ham ko'rib chiqadi [2]. Grammatik tahlil nutqning soddalashuvi, sintaktik qisqartmalar, morfologik o'zgarishlar va ularning me'yoriy rus tilidan farqlarini aniqlashga qaratiladi. Raqamli kommunikatsiya va norasmiy kontekstlarning ushbu transformatsiyalarga hissasini tushunish maqsad qilingan.

Fonetik-fonologik tahlil asosan intervyular, podkastlar va media kontentdan transkripsiya qilingan audio ma'lumotlar asosida amalga oshiriladi. Bu yoshlar nutqiga xos bo'lgan talaffuzdagi o'zgarishlar, intonatsiya namunalari va urg'u siljishlarini aniqlaydi. Tahlil ushbu fonetik xususiyatlarni ijtimoiy va madaniy omillar bilan bog'lab, ularning guruh identifikatsiyasi va ifodasiga hissasini o'rganadi. Sotsiolingvistik tahlil internet, ijtimoiy tarmoqlar va turli submadaniyatlarning yoshlar nutqiga chuqur ta'sirini o'rganadi. Bu onlayn platformalarning yangi lingvistik shakllarning tez tarqalishiga yordam berishini va submadaniyatlarning o'ziga xos leksik va stilistik tanlovlarni qanday shakllantirishini baholaydi. Tadqiqot yoshlar nutqining identifikatsiya, guruhga mansublik va ijtimoiy maqomni ifodalash vositasi sifatidagi funksiyalarini ko'rib chiqadi, bu ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar o'zini identifikatsiya qilishiga va ijtimoiy normalarning shakllanishiga sezilarli ta'sirini tasdiqlovchi kuzatuvlarga mos keladi [4]. Diskurs tahlili esa yoshlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarda, ham onlayn, ham oflayn shakllarda, umumiy kommunikativ strategiyalar, nutqiy aktlar va ularning ijtimoiy maqsadlarini ochib berish uchun qo'llaniladi.

Ushbu tadqiqotning nazariy asosi sotsiolingvistika (til va jamiyat munosabatlari), psixolingvistika (tilni o'zlashtirishdagi kognitiv jarayonlar) va til evolyutsiyasi nazariyalariga tayanadi. Keng qamrovli yondashuviga qaramay, tadqiqot ayrim cheklovlarni tan oladi: yoshlar nutqining dinamik tabiati, onlayn kommunikatsiyaning ulkan hajmi va intervyu ma'lumotlarining subyektivligi. Etik jihatlariga ustuvor ahamiyat berilib, barcha ishtirokchilarning xabardor qilingan roziligi olinadi, ularning anonimligi va maxfiyligi qat'iy ta'minlanadi. Ommaviy onlayn ma'lumotlar ochiq manbalardan to'planadi, ammo shaxsni aniqlash mumkin bo'lgan har qanday ma'lumot anonimlashtiriladi. Ushbu qat'iy metodologik yondashuv zamonaviy rus tilida yoshlar nutqining xususiyatlariga oid ishonchli va axloqiy jihatdan asosli tushunchalarni taqdim etishga qaratilgan.

Xulosa

Ushbu tadqiqot zamonaviy rus tilida yoshlar nutqining dinamik xususiyatlarini kompleks tahlil qilib, uning leksik, grammatik va fonetik darajadagi o'zgarishlarini aniqladi. Internet, ijtimoiy tarmoqlar va submadaniyatlarning kuchli ta'siri ostida slang, jargon, neologizmlar hamda

o'zlashmalar nutqning ajralmas qismiga aylangan, bu esa tilning doimiy evolyutsiyasini ko'rsatadi. Ushbu o'zgarishlar nafaqat kommunikatsiya samaradorligini oshiradi, balki yoshlarning o'zini identifikatsiya qilish, guruhga mansublikni ifodalash va ijtimoiy maqomini belgilashda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, nutqning soddalashuvi va talaffuzdagi o'zgarishlar raqamli kommunikatsiyaning tezkorligi bilan chambarchas bog'liq. Kelajakdagi tadqiqotlar raqamli muhitning til me'yorlariga uzoq muddatli ta'sirini, avlodlararo nutqiy farqlarni va ularning ijtimoiy-madaniy oqibatlarini chuqurroq o'rganishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- [1] Xolmatova, N. (2023). RUS TILIDA SO'Z YASALISHINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. O'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali, 2(18), 11-14. – <https://interscience.uz/index.php/ojs/article/view/1066>
- [2] Xolmatova, N. (2022). RUS TILIDA YANGI LEKSIK BIRLIKLARNING PAYDO BO'LISHI VA ULARNING NUTQDA QO'LLANILISHI. Xorijiy filologiya: til, adabiyot, ta'lim, 1(82), 11-14. – <https://journal.samdu.uz/index.php/journal/article/view/215>
- [3] To'rayeva, M. (2023). ZAMONAVIY RUS TILIDA JARGON VA ARGONING O'RNI. O'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali, 2(18), 15-18. – <https://interscience.uz/index.php/ojs/article/view/1067>
- [4] Xudoyberdiyeva, G. (2022). RUS TILIDA SOTSIOLINGVISTIK TADQIQOTLARNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI. O'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali, 2(17), 1-4. – <https://interscience.uz/index.php/ojs/article/view/979>
- [5] Xolmatova, N. (2023). ZAMONAVIY RUS TILIDA INTERNET-KOMMUNIKATSIYA VA UNING NUTQQA TA'SIRI. O'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali, 2(18), 19-22. – <https://interscience.uz/index.php/ojs/article/view/1068>
- [6] Belyayeva, L. N. (2021). Yoshlar slengi zamonaviy yoshlarning lingvistik dunyoqarashining aks etishi sifatida. Filologiya fanlari. Nazariya va amaliyot masalalari, 14(1), 160-164. – <https://www.gramota.net/materials/2/2021/1/29.html>
- [7] Kuznetsova, N. V. (2020). Zamonaviy rus tilida yoshlar slengining funktsionallik xususiyatlari. Moskva davlat viloyat universiteti xabarnomasi. Rus filologiyasi seriyasi, (4), 105-113. – <https://vestnik-mgou.ru/Articles/View/1149>
- [8] Ivanova, Ye. V. (2022). Internet-kommunikatsiya rus tilida yoshlar slengining shakllanish omili sifatida. Tomsk davlat universiteti xabarnomasi. Filologiya,

- (77), 112-125. –
https://journals.tsu.ru/philology/&journal_page=archive&id=2477&article_id=53975
- [9] Petrova, A. S. (2023). Zamonaviy Rossiya yoshlari nutqining sotsiolingvistik xususiyatlari. Til va madaniyat, (1), 89-95. –
<https://cyberleninka.ru/article/n/sotsiolingvisticheskie-osobennosti-rechi-sovremennoy-rossiyskoy-molodezhi>
- [10] Smirnova, O. L. (2021). Zamonaviy rus tilining yoshlar diskursidagi leksik innovatsiyalar. Filologiya fanlari. Nazariya va amaliyot masalalari, 14(12), 3845-3849. – <https://www.gramota.net/materials/2/2021/12/57.html>

